

Oratie prof.dr. Ciano Aydin in Delft

Op weg naar een techniekethiek van idealen

Op 4 februari hield prof.dr. Ciano Aydin zijn oratie aan de TU Delft. Hij volgt daar Pieter Anton van Gennip op als bijzonder hoogleraar wijsbegeerte van de Stichting Thomas More. In zijn oratie gaf hij een voorproefje van wat de studenten in Delft van hem kunnen verwachten: scherpzinnige vragen op het snijvlak van techniek, moraal en religie. Een impressie.

Een normale werkdag van Ciano Aydin begint precies vóórdat de wekker gaat; zie hier de onzichtbare en geluidloze interactie tussen mens en techniek.

Aan het begin van zijn oratie schildert Aydin het verloop van een dergelijke dag. Duidelijk blijkt daaruit dat techniek een prominente plek inneemt in zijn leven in vormen als wekker, laptop, digitale nieuwsbrieven, magnetron, enzovoort. Maar belangrijker nog dan het presenteren van deze dagelijkse directe betrokkenheid op techniek, staat deze situatieschets symbool voor de centrale lijn in zijn betoog, namelijk de hermeneutische inbedding van alle vragen, bepalingen en ideeën in een bepaalde context.

De vragen en ideeën binnen de scope van de oratie cirkelen rondom 'mens' en 'techniek'. We zijn, aldus Aydin, getuigen van ontwikkelingen op het vlak van nano-, bio-, informatie- en neurotechnologieën. We horen speculaties over de mens van de toekomst, over eeuwig leven en een mens naar wens. Dit alles geeft te denken. Hoe moeten we de menselijke natuur begrijpen in een door en door technologische wereld? En vormt techniek een bedreiging voor de menselijke natuur? En is techniek een bedreiging voor transcendentie? Het zijn de vragen van Aydin, waarlangs hij ons meenam in zijn beschouwingen.

Techniek en religie

Ten aanzien van de verhouding tussen menselijke natuur en techniek benadrukt hij de wederzijdse interactie tussen beide. "Ik heb geen identiteit/natuur voordat ik met de wereld interacter, maar ik ontdek wie en wat ik ben dankzij mijn interactie met de wereld cq. techniek", stelt Aydin. Dat betekent bijvoorbeeld dat een vraag naar de ethische kaders van het klonen niet op zichzelf staat. Precies deze mogelijkheid bepaalt mede wie de mens is. En het antwoord op deze vraag moet dan ook niet gezocht worden in conservatieve dan wel progressieve a-prioribepalingen van de menselijke natuur. Veeleer moet de interactie tussen de technologische mogelijkheden en het verstaan van de menselijke natuur doordacht worden. Techniek moet



ook niet bij voorbaat beschouwd worden als dreiging. Er is in de ogen van Aydin geen menselijke autonomie die voorafgaat aan technologische invloeden. Het antwoord op de vragen rondom techniek en mens moet dus niet gezocht worden in vooraf gegeven bepalingen omtrent de mens, maar in idealen. Wat is ons doel? Wat willen we? Welke menselijke natuur achten we bewonderenswaardig? Het zijn deze vragen die eerst antwoord behoeven, als basis voor een techniekethiek.

In het verlengde hiervan zoekt Aydin naar een herinterpretatie van de verhouding tussen techniek en religie. Vanuit twee extremen wordt techniek en religie als conflicterend beschouwd. Het transhumanisme voorziet dat religie volledig van het toneel zal verdwijnen als gevolg van een zich steeds verder ontwikkelende (neuro-)wetenschap. Daartegenover staat de positie die techniek als gevaarlijke stimulering voor de menselijke *hybris* (overmoed) beschouwt en waarin men streeft naar behoud van de (door God bedoelde) menselijke natuur. Vanuit het eerder geponeerde interactionistisch perspectief zoekt Aydin naar een herinterpretatie. De

mens is geen kant en klaar maaksel van God waaraan niet getornd mag worden, zegt Aydin. Juist het geschapen zijn naar Gods evenbeeld impliceert dat hij een wezen wilde dat begiftigd is met het vermogen verder te werken aan de schepping. Geen bedreiging dus; veeleer een continuering van Gods creatie waarvan de grenzen worden bepaald door de gestelde idealen. Een zoektocht dus, waarin rijke religieuze teksten kunnen fungeren als waardevolle bron.

Ontspannen

Een universiteit die bol staat van idealen en dromen, mag zich verrijkt weten door een hoogleraar die, in gesprek met studenten, op zoek gaat naar een techniekethiek van idealen. De verwelkoming was dan ook hartelijk; de sfeer ontspannen en het gezelschap rijk geschakeerd.

"Het leven is goed", zo besloot Ciano Aydin. Zo ook deze middag.

Reinder Bil

voormalig TUD-student en oud-scholar